

Hakk'a ve İnsanlara Yakınlaşmanın Vesilesi: Kurban

Soru: Adanmış ruhlar, Allah'a yaklaşılmaya vesile olan kurbanı, gönüllerin birbirine yaklaşmasına da vesile kılmak için hem ülkemizin doğusundan batısına her bölgesine, hem de bilhassa Afrika kıtasındaki gibi fakr u zaruret içinde bulunan dünyanın değişik ülkelerine giderek gönül köprüleri kuruyorlar. Kurbanın bu şekilde bayramlaşmaya vesile yapılması hakkındaki mülâhazalarınızı ve bu işin daha güzel olması yönündeki tavsiyelerinizi lütfeder misiniz?

Cevap: Mebdede her şey küçük bir açıyla başlar. Daha sonra arkadan gelenler o işe sahip çıkar, omuz verir, yeni yol ve metotlar geliştirir, farklı alternatifler ortaya koyarlar. İşte kurban da, bir dönem ülkemizde insanların sadece ferdî olarak yerine getirdikleri ve kestikleri kurbanın etini, konu komşuya dağıttıkları bir ibadet iken zamanla gerek ülke içinde, gerekse dünyanın değişik yerlerinde gönüllere ulaşma adına önemli bir vesile hâline gelmiştir.

Kurban ve İsâr Hasleti

Cenâb-ı Hak ikinci sûre-i celilenin hemen başında: **“Kendilerine rızık olarak verdiklerimizden infak ederler.”** (Bakara sûresi, 2/3) buyurarak mülk sahibinin Kendisi olduğuna, bizim ise birer emanetçi konumunda bulunduğumuza işaret ediyor. Yani bizim verdiklerimiz esasen Cenâb-ı Hakk'ın bize ihsan ettiği nimetlerdir. Allah Teâlâ, “Rızık veren Biziz” buyurarak, biter, tükenir endişesine kapılmamız gerektiğini hatırlatıyor. Bu husus başka bir âyet-i kerimede daha sarîh olarak şu şekilde ifade edilir: **“Bütün mahlûkların rızıkını veren Rezzak-ı âlem, her şeye güç yetiren kuvvet sahibi Hazreti Allah'tır.”** (Zâriyât sûresi, 51/58) Aslında bir insanın, ister zekât, ister fıtır sadakası, isterse kurban olsun sahip bulunduğu imkânlardan başkalarına vermesi, meselenin minimum yanını ifade eder. Yani bunun mânâsı, “Eğer bunu da yapmazsanız kendinize bir yer arayın!” demek gibidir. Meselenin maksimumu ise şu âyet-i kerimeyle hedef gösterilmiştir: **“Onlar, mü'minlere verilen şeylerden nefislerinde herhangi bir sıkıntı duymaz ve muhtaç olsalar bile onları kendilerine tercih ederler.”** (Haşir sûresi, 59/9) Bu ruhla hareket eden insan, zamanını, imkânlarını, ilmini, irfanını, servetini, düşünce ufkunu, kısaca Allah'ın kendisine vermiş olduğu her şeyi son kertesine kadar insanların istifadesine sunacak, günümüzdeki yaygın kullanımıyla elindekileri başkalarıyla paylaşacaktır. İşte kurban mevsiminde de, Müslümanlar lâakal bir kurbanla hiss-i semahatlerini ortaya koyacak, gönülleri fethedecek ve kestikleri kurbanların etlerinden tatmayanlara tattıracaklardır. Bir hadis-i şerifte ifade edildiği gibi, Cenâb-ı Hak da kesilen kurbanları sahipleri için öbür tarafta en çok ihtiyaç duyacakları yerde bir binek yapacaktır. (Bkz., Kenzu'l-ummâl, 5/88, hadis no: 1274) Bu durum karşısında insan orada bir taraftan takdir

duyguları, diğer taraftan da taaccüp hisleriyle *“Acaba şu kurbanlardan hangisine binsem?”* diyecektir.

Resûl-i Ekrem Efendimiz (aleyhi ekmelüttehâyâ vetteslimât) bir hadis-i şeriflerinde: مَنْ كَانَ لَهُ سَعَةٌ وَلَمْ يُضَحَّ فَلَا يَقْرَبَنَّ مَصَلَانَا “İmkânı olup da kurban kesmeyen bizim namazgâhımıza yaklaşmasın!” (İbn Mâce, Edâhî 2) buyurarak imkânı olan herkesin kurban kesmesini istemiştir. Bu hadis-i şerifte kurban kesmeme fiili çok ağır bir tehdide bağlandığından dolayı, Hanefi fukahası hadis lafzının lâakal vücuba delalet edeceğini söylemiştir. Yani nasıl ki, zekât için gereken nisap miktarı mala sahip olan herkesin, zekât vermesi farz ise, aynı şekilde kurban kesme imkânına sahip olanların da kurban kesmeleri vaciptir. Kurban vacip bir ibadet olduğuna göre imkânı olan herkesin kurban kesmesi gerekir. Zira hiç kimse Allah Resûlü'nün (sallallâhu aleyhi ve sellem) “Bizim namazgâhımıza yaklaşmasın!” tehdidine muhatap olmayı istemez. مَنْ كَانَ لَهُ سَعَةٌ ifadesinden şöyle bir mânâ da anlaşılıyor. Demek ki toplumda imkânı olanların yanında imkânı olmayan insanlar da bulunacak. İşte bu durumda imkân sahiplerinin Cenâb-ı Hakk'ın kendilerine ihsan ettiği nimetlerde fakir fukaranın da hakkı olduğunu unutmuyarak onları görüp gözetmesi gerekiyor. Yani kurban kesen insanlar, kestikleri kurbandan, kendilerinden düşük seviyede olan kimseleri de istifade ettirmelidirler. Bir âyet-i kerimede ise, لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ

“Sevdiğiniz mallarınızdan infak etmedikçe birr u takvaya ulaşamazsınız.” (Âl-i İmrân sûresi, 3/92) buyrulurken sevilen malların infak edilmesi teşvik ediliyor. O hâlde insan ahirette sırtına bineceği kurbanlığını semiz hayvanlardan seçmelidir. Zaten bir hayvanın kurban olabilmesi için kör, sakat, aksak olmama gibi belirli şartları haiz olması gerekir. Çünkü yapılan her şey âlem-i misaldeki şekilleriyle öbür tarafta insana dönecektir. Ahiret âlemini bilemediğimizden, oradaki şeyleri bir kalıp içine koymamız mümkün olmadığından, bunların bize dönüşünün nasıl olacağını bilemiyoruz. Ama bunlar belki bir uçak, belki bir gemi, belki bir sandal, belki de yağız bir at gibi önümüzde temessül edecektir. Cenâb-ı Hakk'ın rahmetinin enginliği ve vaatlerinin doğruluğu zaviyesinden meseleye bakacak olursak, bunların mutlaka bir şekilde bize geri döneceğini söyleyebiliriz.

Hiz. Âişe Validemiz'in rivayet ettiği bir hadis-i şerife göre, Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) kestiği kurbanın üçte ikisini dağıtmış ve evdekileri mahrum etmeme adına üçte birini de bırakmıştır. Kestiği kurbanının etini sünnete uygun olarak değerlendirmek isteyen bir insan için ölçü budur. Fakat bir ailede bütün aile fertleri adına kurban kesiliyorsa, bu durumda daha farklı bir taksime de gidilebilir. Mesela böyle bir durumda kesilen kurbanlardan birisini veya onun yarısını ya da üçte birini eve bırakıp diğerleri tevzi edilebilir. Bu şekildeki bir taksimatla insan, hem yakınındakileri kurban etinden mahrum etmemiş, onlara bu etten tattırılmış veya onların göz hakkını eda etmiş olur, hem de fakr u zaruret içinde bulunan diğer insanlara el uzatmış, onların temel bir ihtiyacını gidermiş, farklı kesim ve topluluklar arasında sevgi ve şefkat köprüleri kurmuş olur.

(devamı haftaya)